

ЕДМЪНД ХАМИЛТЪН УТРЕ НЯМА ДА БЪДЕМ ТУК

Превод от английски: Емануел Икономов, 1980

chitanka.info

Келън с огорчение помисли, че командваше не космически кораб, а пътуващ цирк. На борда се намираще цял екип от телевизията: високомерни говорители, които винаги имат отговор на всичко, жени-експерти, надути бюрократи, търсещи известност, и „звезди“ от различните програми, дошли по същата причина, като и тонове материали и техника.

Да, корабът беше хубав, с екипаж измежду най-добрите... по-скоро беше такъв — до този момент. Сега ги бяха отстранили от тяхната професионална работа — да тласкат все по-напред астрографическите познания за Галактиката, за да им бъде възложена една напълно ненужна мисия в компания с тези скъпо струващи глупаци. „По дяволите всички тези сантименталности!“ — си каза Келън. После попита гласно:

— Рини, местоположението ни отговаря ли на орбитата, предвидена в изчисленията?

Рини, млад и сериозен помощник-капитан, излезе от залата за астрогация, където беше проверил показанията на уредите.

— Да, точно. Ще се приземяваме ли?

Келън, около петдесетгодишен, широкоплещест и набит мъж, не отговори веднага. Лицето му не издаваше чувствата, които изпитваше. Беше му неприятно да даде тази заповед, но все пак трябваше да го направи.

— Да, започни приземяването!

Той погледна мрачно през панелите от филтриращо стъкло. В тази част на Галактиката звездите бяха относително редки и само няколко пробиваха мрака. Пред тях едно плътно слънце блестеше като диамант. От две хиляди години то се беше превърнало в бяло джудже давайки толкова малко топлина, че заобикалящите го планети, с изключение на най-близката, бяха станали на ледени блокове и оттогава не се бяха размразявали.

Келън гледаше тази планета, която представляваше кафеникаво петно на небето. Ледът, който я покриваше от превръщането на слънцето ѝ в бяло джудже, се беше разтопил отскоро. Преди няколко месеца някакво черно небесно тяло беше минало съвсем близо до тази мъртва планета и беше повлияло на орбитата ѝ. Вътрешните планети се бяха приближили още по-близо до слънцето и ледът лека-полека беше изчезнал.

Вайресън, един от старшините, пристигна на палубата. Изглеждаше изтощен.

— Долу искат да ви видят, капитане. Особено мистър Бородъл. Казва, че е спешно.

„Защо ли да ходя там? — помисли си уморено Келън. — То сега каквото ще започне...“ И като направи знак на Вайресън, се отправи към столовата. Там остана възмутен. Вместо подчинените си, които обикновено разговаряха или почиваха, той завари една шумна тълпа от мъже и жени, прекалено добре облечени, премного приказливи, смеещи се доста гръмко и говорещи всички едновременно.

— А, капитане! Искан да ви попитам...

— Капитане, ако обичате...

Раздавайки търпеливо усмивки и кимвания с глава, Келън се приближи до Бородъл. Бяха му препоръчали специално да се грижи за него — най-известния говорител на телевизията на Федерацията. Бородъл беше леко закръглен мъж, с розово овално лице и огромни тържествени черни очи. Гласът му, богат на дълбоки извивки, беше познат на всички.

— Моето първо предаване започва след тридесет минути, капитане. Бих искал да покажа няколко кадъра от пристигането ни. Ако може моите хора да монтират една подвижна камера на палубата.

— Разбира се, мистър Бородъл. Мистър Вайресън е там и ще ви окаже необходимата помощ.

— Благодаря, капитане. Желаете ли да видите предаването?

— Разбира се, но...

Той беше прекъснат от Лори Ли, която със сияещото си лице, великолепно тяло и леко провлачен глас беше най-прочутата от говорителките на телевизията. Публиката я обожаваше.

— Моето предаване започва в момента на приземяването, помните ли? И бих искала да съм сама на картината, с мъртвата планета като фон. Бихте ли могли да отстраните другите пътници, за да не развалят ефекта ми?

— Ще направим каквото можем — промърмори Келън. И тъй като другите се приближиха към него, добави: — По-късно. Предаването на мистър Бородъл...

Той успя да се измъкне и последва Бородъл до кабината, където беше инсталиран предавателят. Келън си спомни със съжаление за времето, когато тази кабина съдържаше почтени проби пръст и вода, събирани по време на почтени изследователски експедиции. А сега той трябваше да придружава това сборище от дърдорковци, тръгнали на сантиментално поклонение.

Келън не харесваше никак такива неща, но все пак по-добре беше да гледа предаването, отколкото да бъде в плен на тълпата. Той видя как Бородъл направи знак и един от екраните светна.

В пространството се появи тъмнокафяво кълбо, което растеше бързо. Скоро можеха да се различат отделни морета. Бородъл остави картината да се уголемява, без да проговори. След това плътният му глас я коментира с простота, пълна с драматизъм.

— Вие виждате Земята — каза той.

Настъпи отново тишина: кафеникавото кълбо изпълваше почти целия екран. Забелязваха се няколко облака. Бородъл продължи:

— Вие, които гледате тази картина от толкова светове, всъщност наблюдавате люлката на нашата раса. Повторете си това име: Земя.

Келън беше отегчен. Всичко това беше вярно наистина, но... звучеше фалшиво. Какво представляваше Земята за него, или за Бородъл, или за милиардите зрители, разпръснати из Галактиката? Нищо, без съмнение, но това приземяване беше едно събитие, една сантиментална история и те искаха да направят от него сензация.

— Преди около три хиляди и петстотин години нашите прадеди живееха единствено в този свят. Тогава започна покоряването на пространството — най-напред планетите, след това и звездите. Така се появи нашата Федерация, общността на човешката цивилизация, установена в толкова много светове.

Сега изгледът към Земята беше заместен от фигурата на самия Бородъл, дадена в едър план. Последният направи драматична пауза.

— После, преди две хиляди години, откриха, че Слънцето ще се превърне в бяло джудже. Тези, които все още бяха останали на планетата, я напуснаха завинаги и когато слънчевото изменение завърши, Земята и другите планети се покриха с ледена мантия. А сега, само след няколко месеца, ще настъпи краят на тази Земя, от която всички ние, хората, произхождаме. Тя се приближава все по-близо до Слънцето и скоро ще падне върху него, както вече се случи с

Меркурий и Венера. Когато това стане, планетата, на която се е родил човекът, ще изчезне завинаги.

След кратко, точно изчислено затишие, Бородъл продължи с глас, умело снижен с няколко тона.

— С този кораб ние, скромните репортери и слуги на нашата голяма публика от всички светове, сме дошли тук, на Земята, за да ви покажем следващите седмици последните картини от света на вашите прадеди. Ние се надяваме, ние сме сигурни, че тези картини от едно минало, което е станало вече легенда, ще ви заинтересуват.

Капитанът си помисли: „Тази стара планета не му прави по-голямо впечатление, отколкото на мене, но умее да говори, дявол да го вземе!“

Щом предаването свърши, Келън се намери отново в плен на шумната тълпа в столовата. Той вдигна ръка, за да помоли за тишина:

— Момент, моля! Ние трябва преди всичко да направим маневрите за приземяването. Доктор Дарноу, бихте ли дошъл за малко?

Дарноу, от Отдела за историческо проучване, бе теоретически шефът на експедицията, но не му обръщаха почти никакво внимание. Той беше слаб човек, вече доста възрастен.

„Този е поне искрен, мислеше Келън, както, впрочем, са и десетината или дванадесет учени на борда. Но те са изместени на заден план от «важните клечки», търсеци публична изява, от професионалистите на ентузиазма и сантименталността. Ах, каква работа са ми възложили!“

Пристигнал на мостика, той погледна кафявата планета и нейния спътник. След това попита Дарноу:

— Бяхте ми казал, че желаете да се приземите на определено място.

Историкът разгърна една стара карта, която носеше със себе си.

— Виждате ли този континент? На източния му бряг някога имаше много големи градове, Ню Йорк например.

Келън помнеше това име. Бяха го учили в училище.

Дарноу посочи с пръст на картата.

— Ако можете да се приземите тук, на този остров...

Келън проучи извивките на релефа, после поклати глава.

— Много е ниско. Навярно ще има големи приливи, ние не можем да поемем такъв риск. Обаче този хълм, по-навътре в страната,

би могъл да се окаже подходящ.

Дарноу изглеждаше разочарован.

— Добре... предполагам, че имате право.

Келън даде нарежданията си на Рини за приземяването, после попита не без скептицизъм Дарноу:

— Нали не се надявате, въпреки всичко, да намерите нещо особено в тези градове — след две хиляди години престой под леда?

— Те несъмнено са в много окаяно състояние — съгласи се Дарноу, — но там сигурно ще открием много останки. Бих могъл с години да ги изучавам...

— Не разполагам с години, а само с няколко месеца, преди планетата да се приближи гибелно до Слънцето — каза Келън и добави наум: „Слава богу!“

Корабът започна маневрите за приземяване. Въздухът изсвистя около него, после плътни сиви облаци го обгърнаха. Той премина през облачния слой и се спусна над един мрачен кафеникав пейзаж: бели петна заемаха дъната на долините. В далечината блестеше сивкав океан. Корабът се насочи към хълмовете и кацна там. След силен гръм настъпи тишина, както винаги при спирането на всички машини.

Келън се обърна към Рини, който го погледна с лека изненада.

— Атмосферното налягане, кислородът, влажността, всичко е идеално. — После добави: — Разбира се, това беше идеален свят.

Келън кимна в знак на съгласие:

— Доктор Дарноу и аз най-напред сами ще поразгледаме. Вайресън, не позволявайте на пътниците да излизат.

Влизайки с Дарноу в долната камера, той дочу роптаене откъм столовата. На Вайресън сигурно не му беше лесно. Тези хора не са свикнали да им се казва „не“ и той ясно си представяше гнева им.

Студеният и влажен въздух накара Келън да потрепери още при излизането им от шлюза. Калната и камениста почва полепваше по ботушите им. Те направиха няколко крачки и се огледаха наоколо.

Един опушен кафяв пейзаж се простираше под оловно небе. Нищо не се открояваше над еднообразната кал с изключение на няколко ивици лед на по-прикритите места. От време на време задухваше леден вятър, после изведнъж затихваше. Чуваше се само скърцането и пукането на корпуса, който изстиваше зад тях. Човек би

трябвало да има много силно въображение, за да открие тук нещо друго освен тъга и отчаяние.

Но очите на Дарноу сияеха.

— Трябва да използваме всяка минута от времето на престоя ни — промърмори той. — Всяка минута!

Два часа по-късно два камиона понесоха към изток тежкия материал за предаването. Лори Ли, блестяща, в бледолилав костюм от синтесилк, се беше настанила на единия от тях.

Келън, тревожейки се да не би да срещнат подвижни пясъци, ги последва, за да присъствува на първото предаване от скалите, които стърчаха над руините на Ню Йорк.

Той съжали за това, защото русата Лори Ли, заслепяваща въпреки сивкавата светлина, разгърна целия си синтетичен чар пред камерите, жестикулирайки с добре заучени движения към развалините.

— Това е толкова невероятно! — провикна се тя към хилядите светове. — Да бъдеш тук, на тази Земя, да видиш тези древни места! Вие не можете да си представите какво впечатление прави всичко това!

Като реакция от нейните думи, на Келън му се повдигна от отвращение. Той си тръгна към кораба, казвайки си, че ако Лори Ли изчезне на връщане в подвижните пясъци, загубата няма да бъде страшна.

Но всичко едва започваше. Големият кораб стана скоро център на безброй различни предавания. Той беше специално съоръжен да излъчва мощен сноп към най-близката федерална станция и предавателят му не оставаше в покой нито минута.

Келън забеляза, че Дарноу, който трябваше по принцип да координира програмите, не вършеше абсолютно нищо. Дребният историк беше на седмото небе от щастие, че се намира на планетата, която никой не е виждал от хилядолетия, и ходеше почти постоянно на самостоятелни експедиции. На неговия помощник, сериозен и загрижен млад човек, се падна тежката задача да съгласува противоречащите си често изисквания на „звездите“ с необуздан темперамент.

Келън се отегчаваше все повече от своето бездействие, докато всичкото това дърдорене се излъчваше по етера. Рой Кейл, младият и известен модист, показва в едно полухумористично-полуносталгично предаване няколко от най-красивите си манекени, облечени в смешни

стари костюми, които той беше възстановил. Бардън, прочутият продуцент, представи няколко стари филма, от които всички припаднаха. Трупата от Арктур излезе с някои поеми и пиеси от театрите на Земята.

Всичко това, според Келън, беше безсмислена игра: известни вече личности използват случая с близкия край на една забравена планета, за да се покажат отново на сцената. А в това време истинската работа, от която Галактиката имаше нужда, не беше свършена: непрекъснатата и винаги увеличаща задача — да се изследват различните системи и светове. И на Келън беше съдено да прекара няколко месеца в компанията на тези бърборковци.

Той уважаваше само учените и историците. Те почти не участваха в предаванията и техният интерес беше истински. Една седмица след пристигането им един от тях, младият биолог Холър, му показва шепа влажна пръст.

— Погледнете това! — каза той с гордост.

— Какво?

— Тези семена, това са семена на обикновена трева. Вижте ги!

Келън погледна по-отблизо и видя, че всяко семе носеше малък зародиш.

— Точно както предполагам. Сами виждате, било е началото на пролетта в Северното полукълбо, когато Слънцето изведнъж се е превърнало в бяло джудже. За няколко часа температурата е спаднала и хидросферата замръзнала.

— Но това сигурно е унищожило растителния свят.

— Дърветата и многогодишните растения — да, но не и семената на едногодишните. Те са се запазили в състояние на преустановени биологични процеси. А сега топлината ги кара да започнат отново да се развиват.

— Тогава ще се появи трева и някои растения?

— Тъй като температурата се покачва бързо, това няма да се забави.

Наистина температурата чувствително се беше увеличила през тези първи седмици. Един ден облаците се разпръснаха за момент и тънък лъч бяла слънчева светлина достигна до повърхността. После, една сутрин, хълмовете се покриха с бледозелен килим.

Тревата никнеше. Детелините сякаш бързаха с растежа си, като че ли знаеха, че това е последният им сезон и че той няма да бъде дълъг. Скоро калта изчезна напълно под растителността и първите цветя се появиха. Метличините, анемониите, дивите зюмбюли цъфнаха още веднъж. Сега, когато не беше вече необходимо да се газди на всяка крачка в кал, Келън правеше дълги разходки. Това му позволяваше да избягва безсмисленото дърдорене, което изпълваше кораба.

Тревата и цветята се бяха появили отново, но като се изключат те, светът беше пуст. Обаче продължителната разходка по зелените хълмове успокои духа на Келън. Слънцето беше вече топло и малки бели облаци се носеха по небето. Келън седна на една височинка над малка долина и оставяйки лекия ветреца да си играе с косите му, съзерцаваше пейзажа на запад, където никой не живееше и нямаше да живее вече никога. „Тук е мрачно, помисли си той, но е по-добре, отколкото при онези бърборковци.“

Той седя дълго време, гледайки тревата, която се люлееше от вятъра, и цветята, които огъваха стъблата си. Никакво движение не издаваше присъствието на други форми на живот. „Жалко, мислеше си той, че няма дори птичка или пеперуда, за да развесели тази последна пролет. Но нищо, няма значение, това няма да продължи дълго“.

Връщайки се към кораба, Келън забеляза изведнъж една светла топка на свечеряващото се небе. Спря се да я погледа, после си припомни: разбира се, това беше луната на умиращата планета. Досегашните облачни нощи го бяха накарали да забрави съществуването ѝ. Той продължи пътя си под бледата ѝ светлина.

Прекосявайки яркоосветената столова, Келън беше рязко изтръгнат от това спокойно настроение. Той попадна на една шумна караница, в която участваха почти всички. Лори Ли, приличаща на дете, което хленчи, твърдеше, че тя има право на следващия ден да разполага с антената за своето предаване за жените, но други оспорваха претенциите ѝ. Волели, помощникът на Дарноу, изглеждаше напълно разстроен. Келън успя да се измъкне без да го забележат, и се затвори в кабинета си. Седна в креслото си, наля си двойно уиски и прокле още веднъж тези, които го бяха изпратили тук.

Той се стараеше да напусне кораба рано сутрин, още преди да се разпали огънят на страстите. Поверяваше поста си на Вайресън и тръгваше бързо към хълмовете, за да не успеят да го повикат.

Още пет седмици и планетата ще се приближи толкова близо до Слънцето, че корабът ще трябва да я напусне и да се завърне в открития Космос — неговата стихия. Дотогава Келън ще се опитва да се мярка колкото се може по-малко сред спътниците си.

Всеки ден той вървеше пеша по няколко километра. Внимателно отбягваше развалините на Ню Йорк, за да не се сблъска с другите. Отиваше ту на север, ту на юг или на запад, по зелените и разцъфнали склонове на този необитаван свят. Там поне намираще спокойствие, макар че нямаше много нещо за гледане.

След известно време Келън забеляза, че все пак има какво да се види, стига човек да се помъчи да го потърси. Например, цветът на небето, който постоянно се сменяше. Понякога беше тъмносин с бели облаци, които го пресичаха като големи кораби. Понякога ставаше съвсем сив и започваше да вали ситен дъждец, за да свърши с блестящо слънце, което пробиваше облаци и ги накъсваше на парцали. Един ден Келън видя черни буреносни облаци да преминават триумфално, със знамена от светкавици и барабани от гръмотевици.

Вятърът и слънчевата светлина, лекотата на въздуха и цветът на Луната, както и усещането на тревата, която се огъваше под краката, всичко това беше необикновено приятно. Келън се беше движил по много светове, под слънца от всички цветове, като имаше и такива, които въобще не му харесваха, но никога не беше намерил свят, който да се съгласува така превъзходно с тялото му, както тази изхабена и пуста планета.

Той се питаше как ли е изглеждала по-рано — с дървета, птици и животни от всякакви видове, и с пътища, и с градове. Вечер взимаше справочниците от библиотеката на Дарноу и разглеждаше диапозитивите в кабинета си. Те не го интересуваха особено, но поне го държаха настрана от шума и кавгите.

Впоследствие, вървейки наслуки, Келън се опита да си представи планетата такава, каквато сигурно е била през онези далечни времена. Имало е червеношийки, синигери, големи дървета, чиито имена му бяха чужди — върба, бряст, явор. Също така пчели и облаци от бръмчащи насекоми и малки животни с мека козина. Риби и жаби са обитавали водите на реките и блатата. Цяла симфония на един изчезнал и забравен отдавна живот.

Но мъжете, жените и децата, които са живеели тук, бяха ли дотолкова забравени? Бородъл и другите говореха все за древните жители на Земята, но това беше само празна дума, лишена от смисъл. Сигурно никой от тях никога не се е чувствувал като обикновена част от това безбройно мнозинство. Всеки от тези мъже и жени е бил единствен и неповторим индивид; какво знаеха професионалните дърдорковци за тези хора? Никой не знаеше нищо за тяхната истинска действителност.

Понякога Келън откриваше следи от начина им на живот. Извита желязна пръчка, релса, която някой е направил. Изкоп, носещ още отпечатъка на инструментите по камъните; тук, под това слънце са дишали хора. Части от бетон образуваха една разпознаваема дълга линия — шосе, по което някога са пътували мъже и жени, бързащи към определени цели: любов или амбиция, стремеж към нещо или страх.

Келън случайно направи едно невероятно откритие.

Той вървеше покрай малък ручей в дъното на една много тясна долина. Когато го прескочи, за момент си вдигна главата и видя една къща. Отначало помисли, че тя като по чудо е останала незасегната, но това не беше възможно. Приближавайки се, той видя, че и тук разрушението е свършило работата си. Невероятно, но все пак къщата беше запазена.

Това беше ниска каменна сграда, покрита с плочи, била е построена напреко на склона на долината. Част от покрива и едната стена бяха срутени. Оглеждайки внимателно терена, Келън предположи, че някакъв леден свод като по чудо е защитил по-голямата част от къщата от огромното налягане, което е премазало почти всички останали постройки.

Вратите и прозорците представляваха само зеещи отвори. Келън влезе в прохладната сянка на това, което някога е било стая. В нея бяха останали няколко парчета изгнили мебели и в изсъхналата кал, събрала се покрай стената, се забелязваха ръждясали и неузнаваеми предмети. Там нямаше нищо друго. Влажният студ на къщата подтискаше и Келън излезе да седне на малката тераса.

Като разгледа къщата, той помисли, че тя по всяка вероятност датираше от XX век. Много хора трябва да са преминали оттук през вековете, предшествуващи евакуацията на Земята.

Келън се учуди, че тя не бе забелязана на въздушните снимки, които хората на Дарноу направиха, за да определят местоположението на „останките“. Но в крайна сметка тези каменни стени имаха почти същия цвят като този на почвата и къщата се намираше на дъното на тясната долинка.

Погледът на Келън попадна на изтрит надпис, издълбан в цимента на терасата. Буквите бяха разядени от времето, но той успя да ги разчете:

ДОМ НА РОС И ДЖЕНИ

Келън се усмихна. Можеше да си ги представи: двама млади хора, дълбаещи имената си във влажния цимент, радостни, че къщата им е завършена. Кой са били Рос и Джени? Какво ли е станало с тях?

Той заобиколи къщата. За свое най-голямо учудване откри една занемарена градина, в която бяха пораснали безразборно много видове чудесни цветя, различни от дивите растения, които покриваха хълмовете. Семената в старата градина са били готови да поникнат, когато бе дошла дългата земна зима. След като преспали през нея, сега отново настъпи време за тях да разцъфнат. Келън не познаваше имената на тези цветя, но му харесаха ярките им цветове.

Вечерта, връщайки се на кораба, той си каза, че трябва да разправи на Дарноу за видяното, но ако го направеше, ревящата глутница щеше да завладее и тези места. Можеше да си представи предаванията, които Бородъл, Ли и другите щяха да измислят.

„Не, помисли си той, да вървят по дяволите!“

Старата къща не представляваше нещо особено за него, но там той намираше спокойствие, което не искаше да види нарушено от шумните пълчища, от които се стремеше да избяга.

През дните, които последваха, Келън се поздрави вътрешно, че не им е казал нищо. Тази къща стана цел на екскурзиите му. Той прекарваше там с часове в скитане и тършуване, като не разправяше никому за това.

Холър, биологът, му услужи с една книга за цветя на Земята и Келън я отнесе, за да разпознава тези, които растяха в запустялата градина. Там имаше ухаещи нарциси, карамфили, китайски астри и

горди жълти и червени лалета. Прочете, че много от тези цветя не са могли никога да бъдат присадени успешно на другите светове. Щом е така, значи те разцъфтяваха за последен път, за най-последен път.

Келън разглеждаше вътрешността на къщата, питайки се как са живеели обитателите ѝ в нея. Тя беше странна, съвсем не както модерните къщи от металой. Даже вътрешните прегради бяха учудващо дебели и прозорците миниатюрни. От най-голямата стая се излизаше в малката цветна градинка, която водеше към зелената долина на ручея. Келън искаше да разбере Рос и тази Джени, които са живеели тук, кои са били за тях важните неща в живота им. Какво са мислели? Какво ги е размивало или натъжавало? Той досега не се беше женил — капитаните от дългите курсове рядко се женеха. Но си зададе въпроси, свързани с този така далечен брак: били ли са щастливи? Имали ли са деца? Течеше ли кръвта им все още някъде в Галактиката?

Те бяха събрани всички сега — всички тези Рос и Джени, нещата, които са правили, и тези, които са мислили да направят — всичко това бе събрано в прахта на една планета, чието последно огнено лято щеше да дойде скоро, много скоро. Физически всичко, което бе живяло някога на тази Земя, се намираще още тук, разпаднало се на атомите си, с изключение на много малката част, избягала към другите светове.

Келън си спомни имената на тези, които все още бяха известни из цялата Галактика: Шекспир, Платон, Бетховен, великолепието на Вавилон... и скромните жилища на прадедите. Всичко, да, всичко беше още тук. Той поклати глава. Трябваше наистина да няма вече нищо какво да прави, за да размишлява на такива отвлечени теми. Беше видял всичко, каквото имаше да се вижда в тази стара къща и нямаше никаква причина, за да се върне отново тук.

Обаче все пак той се върна. Не защото изпитваше, както си мислеше, някаква особена любов към това място, като някой сантиментален антиквар. Изблици на такива чувства изразяваха демонстративно „марионетките“, които в момента бяха окупирали неговия кораб. Келън беше изследовател, картограф: неговото единствено желание беше да се върне към работата си. Но докато

новата му задача го задържаше тук, за предпочитане беше да се разхожда из раззеленилите се полета или да претърсва скритите кътчета на тази реликва, отколкото да бъде принуден да присъствува на безкрайните разпавии на останалите в кораба.

Те ставаха наистина все по-непоносими, защото започваха да се уморяват. Бяха се нахвърлили на възможността да завладеят огромната галактическа публика, участвайки в предавания за края на Земята, но времето като че ли забави хода си за тях и изкуственият им ентузиазъм видимо се стопяваше. Не можеха да си заминат, защото техният екип трябваше да заснеме заключителната кулминационна сцена, а дотогава имаше още седмици. Дарноу и другите учени биха могли да останат тук с години да изучават древните градове, но останалите се отегчаваха страшно.

Келън насочваше съзнателно интереса си към старата къща, за да може да понася леко това дълго очакване. Междувременно се беше информирал за начина на живот на хората от онези времена и прекарваше дълги часове на малката тераса, опитвайки се да си представи ежедневието на Рос и Джени.

Колко странен и ограничен изглеждаше този живот! Навремето хората са имали земни превозни средства, които са използвали, за да отиват на работа в градовете. Дали са отивали двамата, или мъжът е заминавал сам, оставяйки жена си вкъщи да гледа децата, ако са имали такива? Следобед работила ли е тя по малко в градината, където сега тук-там няколко оцелели растения цъфтяха все още? Дали са сънували някога, че в далечно бъдеще, много време след тяхното изчезване, празната им и тиха къща ще приеме пришълец, дошъл от далечна звезда? Келън си припомни един стих от древна пиеса, която трупата от Арктур беше представила: „Като сенки сте живеели и като сенки ще си отидете.“ „Не, помисли си той, Рос и Джени са сенки сега, но не са живели като такива. За тях и за всички, които са обитавали Земята, той, бъдещият човек, е бил сянка.“ Седнал в самотата на старата градина, Келън изпитваше понякога странното чувство, че именно хората и градовете, както му ги рисуваше богатото му въображение, са движеща се и смееща се действителност, а той е само един призрак, който я наблюдава.

Дните ставаха все по-топли. Огромното бяло слънце на небето заливаше Земята с толкова топлина и светлина, колкото тя не бе получавала от хилядолетия. Растителността стана буйна. Изглеждаше, че тя отговаря на това внимание с изблик на радостно одобрение, който Келън намираще безкрайно вълнуващ. Сега даже и нощите станаха топли, а ветровете леки и нежни. По далечните плажове възбуденото море разливаше вълните си и пяната им препускаше да покорява земи по време на огромните слънчеви приливи.

Един ден внезапно, като че ли събуден от дълъг сън, Келън си даде сметка, че остават още малко дни. Спиралата ги приближаваше бързо до Слънцето и скоро горещината щеше да стане непоносима. „Щастлив ще бъда да си тръгна“ — си каза той. Оставаше чакането в Космоса, докато всичко бъде свършено; после Келън можеше да се върне към истинската си работа, в истинския си живот, и нямаше да има неприятности заради някакви си сенки.

Да, щеше да бъде щастлив да си тръгне.

Няколко дни преди заминаването той се върна в старата къща. Започна да я съзерцава, преди един глас да го извади от замечтаното му състояние.

— Чудесна е — каза Бородъл. — Отлична реликва.

Келън се обърна, изненадан и почти ужасен. Бородъл, който разглеждаше къщата с видим интерес, го попита:

— Разхождах се, когато ви забелязах, капитане, и ускорих крачките си, за да ви настигна. Значи тук идвате така често?

Чувствувайки се виновен, Келън избягна въпроса.

— Наистина, идвах тук понякога...

— Но защо не ни казахте? — възкликна Бородъл. — Ще стане страхотно предаване! Типично земно жилище. Рой ще облече няколко артисти в костюми от тогавашната епоха и ще покажем сцени от ежедневието им.

— Не — каза Келън твърдо. Силата на собствената му реакция го изненада.

— Не? А защо?

Защо не, наистина? Какво щеше да му стане от това, че те ще дойдат да завладеят древното жилище, да се смеят на неудобното му разположение, да правят гримаси пред камерите, да се кълчат със смешните си костюми? Какво значение имаше за него тази забравена

планета, или за тези, които са я обитавали някога? Обаче нещо в него се разбунтува и той каза:

— Възможно е да ни се наложи да излетим спешно. Ако се намирате далече от кораба, може да причините опасно закъснение.

— Вие лично ни казахте, че ще тръгнем чак след няколко дни — възкликна Бородъл. И добави уверено: — Не знам защо искате да ни попречите, капитане, но ще докладвам за това на висшестоящите органи.

„Защо направих това? — запита се Келън. — Той ще се обади и аз ще получа някое мъмрене. Питам се какво ме свързва с това място.“

Седнал на терасата, той се загледа в Слънцето, което стана червено и после отстъпи мястото си на една блестяща бяла Луна. Появи се топъл сух вятър, който правеше разлюлените хълмове да изглеждат като живи. Като че ли Слънцето зовеше детето си — Земята — и тя му отговаряше с цялото си същество. Цветята шумоляха в градината, къщата беше окъпана в светлина, както в мечтите.

Бородъл се върна — черен силует в сребърната светлина — и каза триумфално:

— Успях да установя връзка. Те ви заповядват да ми окажете пълната си подкрепа. Мисля да направим първото си предаване още утре.

Келън стана.

— Не!

— Вие не можете да пренебрегнете заповед...

— Утре няма да бъдем тук — каза Келън. — Отговарям за безопасността на пътниците и трябва да предвидя всичко за тяхната сигурност. Ще отлетим утре сутрин.

Бородъл замълча за момент: когато проговори отново, гласът му издаваше затруднението му:

— Това е само предлог, за да ми попречите да осъществим това предаване, разбира се. Не разбирам поведението ви.

„Всъщност и аз не го разбирам — си каза Келън — и как бих го обяснил на някой друг?“

Той мълчеше. Бородъл го изглежда внимателно, после се обърна към къщата.

— Питам се дали наистина не бих могъл да го разбера — продължи той. — Идвали сте често тук, и то сам. Понякога бихме

могли да станем много близки с призраци...

— Не говорете глупости — прекъсна го рязко Келън. — А сега имаме доста работа преди излитането.

Корабът напусна Земята дванадесет часа по-късно, през едно утро, затъмнено от буреносни облаци. Келън почувствува огромно облекчение, когато излязоха от атмосферата, за да навлязат в безкрайното черно пространство, осеяно със звезди. Той беше роден за Космоса и само там се чувствуваше добре. Сигурно щеше да получи строго мъмрене за това, което беше направил, но не съжаляваше за нищо.

Изведоха кораба в орбита и останаха да чакат. Още много дни ги отделяха от края на Земята. Тя се намираше съвсем близо до Слънцето и Луната и се беше преместила на произволна орбита, но беше още много рано, за да предадат на Галактиката кадрите от смъртта на света, където се беше родил човекът.

Келън прекарваше по-голямата част от времето си в собствената си кабина.

Един час и двадесет минути преди края на Земята той си помисли че все пак би трябвало да се качи на мостика, за да присъствува на изключителното зрелище. Камерата беше насочена към стъкления панел и Бородъл, както и повечето от останалите се бяха събрали около нея. Бородъл имаше право на последния час от предаването, но по всичко личеше, че колегите му не бяха съгласни с това.

— За каква ви трябва целият час? — му казваше язвително Лори Ли. — Това не е справедливо.

Бородъл ѝ отговори и спорът им започна на висок тон. Техниците изглеждаха неспокойни. Зад тях Келън можеше да види черното петно на планетата, която се приближаваше до бялото джудже. Слънцето я зовеше и Земята сякаш бързаше радостно да направи последните стъпки от дългия си път. Препираците се гласове вбесиха изведнъж Келън.

— Слушайте! — каза той. — Изключете веднага звука! Ще продължите да излъчвате картината, но не и звука.

Това ги шокира дотолкова, че не можаха да кажат нищо. Накрая Лори Ли запротестира:

— Но вие нямате право, капитан Келън...

— В Космоса аз съм единственият господар на борда. Мога да ви го забраня и го правя.

— Но предаването... коментарът...

Келън каза уморено:

— Млъкнете и оставете тази планета да умре в мир!

Той им обърна гръб, за да не чува упреците им, без да си даде сметка, че те запазиха тишина, за да могат да наблюдават, както това правеше цялата Галактика, а също и той самият.

Каква впрочем имаше да се види? Нищо, само една малка черна точка, почти изгубила се вече в блестящото було на Слънцето. Той си помисли, че стените на старата къща трябва да са започнали да се изпаряват. Малката планета изчезна в облаци от огън и светлина. Слънцето беше прибрало това, което му принадлежеше.

„В този момент, каза си Келън, всичките освободени атоми на Земята се сливат със същността на Слънцето, всичко, каквото са били Рос и Джени, всичко, каквото са били Шекспир и Шуберт, свежите и ароматни цветя, реките, океаните, планините, ветровете, всичко се връща към светлината, която му бе дала живот.“

Гледаха мълчаливо, докато нямаше вече какво да се види. Някой направи знак и камерата престана да работи.

Келън даде заповед. Корабът се откъсна от орбитата си, за да започне дългото завръщане. Когато всички се прибираха, с изключение на Бородъл, Келън му каза, без да откъсва погледа си от панела:

— Ето, сега можете да излъчите вашето оплакване.

Бородъл поклати глава:

— Тишината е може би най-хубавият реквием. Няма да има оплакване. Радостен съм, капитане.

— Радостен?

— Да — каза Бородъл. — Радвам се, че има поне един човек, които съжалява наистина за Земята.

Разказът е публикуван в списание „Космос“, брой 5 от 1980 г.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.